

TRGOVSKI

Licejska knjižnica

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Redništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 15. novembra 1923.

Telefon štev. 552

ŠTEV. 135.

Socialno zavarovanje in naši gospodarski krogi.

Poleg davčnih dajatev pomenijo socialno zavarovalni prispevki najtežjo obremenitev naše industrije, trgovine in obrti. Bolniško-zavarovalni prispevki so se iz 1. januarja 1923 povišali od 5% na 6% zavarovane mezde, dočim je bila z naredbo ministra za socialno politiko od 20. novembra 1922 določena za čas od 1. jan. 1923 do 31. dec. 1923 prispevna tarifa, ki služi za osnovo odmerjanju prispevkov in podpor za zavarovanje zoper nezgode na 6 dinarjev za 100 dinarjev zavarovane mezde za nevarnostni odstotek 100. Prispevki v navedenih odstotkih pomenijo ogromno breme za naše gospodarstvo, podražijo v občutni meri režijske stroške domače produkcije in oslabljajo znatno konkurenčno zmožnost naših izdelkov. Primeroma bodi povedano, da se podražijo zgradbe zbog socialnih dajatev do 6% vrednosti zgrajenega objekta, da se v mizarški stroki podražijo izdelki za 7%; enako in deloma še občutnejše so prizadele tudi druge stroke. Ne smemo se tedaj čuditi, ako čujemo iz vseh poslovnih krogov neprestane zahteve po reviziji zakona o zavarovanju delavcev, predvsem pa po znižanju zavarovalnih prispevkov.

Klic po reviziji zakona o zavarovanju delavcev in po znižanju zavarovalnih prispevkov je našel močan odmev tudi pri naši Trgovski in obrtniški zbornici, ki je razpravljala o tem vprašanju v seji združenih odsekov dne 12. t. m.

Zbornični pristav g. dr. Iv. Pless je v izčrpnih spomenici, naslovljeni na ministra za socialno politiko, opisal težke posledice, ki jih ima zakon o zavarovanju delavcev za naše celokupno gospodarstvo, grajal glavne hibe uprave socialnega zavarovanja ter stvil konkretne predloge za njih odstranitev.

Spomenica opozarja predvsem na čezmerne upravne stroške okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Da se omogoči znižanje zavarovalnih prispevkov, je neobhodno potrebno, da se restrinirajo upravni stroški. Toda medtem, ko stremi vse za tem, da se uprava poenostavi in se upravni stroški znižajo, je po proračunu upravnih stroškov za leto 1923, sestavljenem od uprave okrožnega urada v Ljubljani, utemeljena bojazen, da se upravni stroški še celo povečajo. Predmetni proračun predvideva 178 uradniških in 45 dnevnikaških mest. Pri sistemizaciji mest in pri sestavi proračuna se je uprava očividno zbirala samo na število uradništv, ki je že sedaj nameščeno, nikakor pa ne na potrebe urada. V predloženem proračunu so določeni upravni stroški na 5.597.498,20 Din, od katerih odpade samo na plače nastavljenecv skoro 4 milijone dinarjev. Ako se primerja upravne stroške s predvidljivimi, na podlagi dosedanje prakse izračunanimi dohodki okrožnega urada, se vidi, da konsumirajo upravni stroški skoro tri dele in pol vseh prejemkov. Že to kaže, da je uprava okrožnega urada negospodarska in nesocialna.

Okrožni urad je razdeljen na 12 oddelkov, najbrže samo radi tega, da se je moglo sistemizirati dvanajst mest samostojnih načelnikov. Zakaj bi imel n. pr. oddelek, za katerega je v proračunu predviden samo en

uradnik in en dnevničar, še posebej načelnika, to bo mogel malokdo razumeti! Da pospešuje tako komplicirano upravo kumulacijo poslov, zavlačuje rešitve in otežuje nadzorstvo, leži na dlani. Samo v tako zbirokratizirani upravi tiči tudi vzrok za neprestane tožbe, da se s predpisi prispevkov odlaga, tako, da dobijo podjetniki predpise z znatnimi vsotami za več mesecev skupaj, katerim ne morejo vedno zadostiti. Tako poslovanje ni niti v korist podjetnikov, niti uprave, ker postanejo medtem mnogi prispevki neizterljivi in izgubi razen tega uprava velike vsote na obrestih.

V zbornični spomenici se stavijo konkretni predlogi za reorganizacijo urada in redukcijo uradništva. S smotreno, na komercialnih principih slonečo porazdelitvijo poslov, bi se brez dvoma tudi z znatno reduciranim številom uradništva moglo izvrševati vse posle točno in ekspeditivno.

Dosedanje poslovalnice se naj preustrojijo v posebne posvetovalne organe, ki naj sestojijo iz enega ali dveh uradnikov in večjega števila izvoljenih zastopnikov delodajalcev in delojemalcev. Okrožje posvetovalnih organov pa naj obsega po razmerah 3 do 4 okrožja dosedanjih poslovalnic. S tem bi predvsem postalo precejšnje število uradništva

nepotrebno, obenem bi se pa s tem dala lokalnim faktorjem prilika, da upogledajo v upravo in naloge socialnega zavarovanja. Prispevki se predpisujejo za celo Slovenijo centralno v okrožnem uradu, ravno tako se nakazujejo podpore neposredno od okrožnega urada, ki vrši sam tudi vse druge bistvene funkcije zavarovanja, zato ni obstoj poslovalnic v dosednji obliki utemeljen.

Za uspešen razvoj socialnega zavarovanja je neobhodno potrebno, da se prizna inicijativi onih, ki so pri zavarovanju neposredno prizadeji najširše polje udejstvovanja. Slovenija je po svojih gospodarskih prilikah in po teritorialnem obsegu zadostna baza, na kateri je mogoče ustvariti zavarovalnico s popolno stvarno in teritorialno avtonomijo, ki bo mogla biti kos velikim nalogam, katere se danes zahtevajo od socialno-zavarovalnih institucij.

V spomenici se predlaga v interesu socialnega zavarovanja samega, da se reorganizacija v navedenih smereh izvrši čim prej, predvsem se pa zahteva, da se s takojšnjo reorganizacijo okrožnega urada v Ljubljani znižajo upravni stroški in da se s tem omogoči tudi znižanje zavarovalnih prispevkov.

Spomenica je bila z velikim odobravanjem sprejeta enoglasno.

Smernice naše bodoče trgovske zunanje politike.

Minister trgovine in industrije je dne 10. t. m. sprejel zastopnike beograjskega časopisja in jim ob tej priliki podal nastopne smernice naše bodoče trgovske zunanje politike:

»Na včerajšnji seji ministrskega sveta sem obširno poročal o naši trgovski zunanji politiki. Ta predmet je danes važen, ker se vsa Evropa naslanja edino-le na trgovsko zunanjo politiko. Celi problemi zunanje politike bazirajo edino na trgovski politiki.

V povojnem času zasledujejo vse države edino cilj, da preprečijo prevelik uvoz inozemskih produktov in povečajo svoj izvoz. Tudi naša vlada se je resno zavzela za to vprašanje in ga izčrpno obravnavala ter določila temeljna načela s posebnim ozirom na trgovske pogodbe, katere bo treba v doglednem času skleniti s sosednjimi državami.

Svoje stališče glede naše trgovske zunanje politike sem na seji obrazložil in v zadoščenje mi je, da se ministrski svet s tem stališčem popolnoma strinja. Da se posameznosti tem izčrpnije obdelajo, je ministrski svet določil komitet ministrov, obstoječ iz ministrov: trgovine, financ, šum in rudnikov, poljedelstva, zunanjih del in prometa.

Za temeljna načela naše zunanje trgovske politike smatram nastopno stališče:

Našo zunanjo trgovsko politiko je treba voditi po načelih protekcionizma. Dandanes se skoro vse države drže tega načela. Celotna Anglija je že na tem, da opusti prosto trgovino in sledi zgledu drugih držav. Da je prosta trgovina nepraktična, nam dokazuje Manchester, ki je dal prvi povod za prosto trgovino, a se sedaj sam nagiblje na to, da opusti prosto trgovino in se priključi gibanju za princip protekcionizma.

Nedvomno so Vam znane izjave predsednika angleške vlade gosp. Baldwin, katere je podal na raznih shodih in v parlamentu, da je treba

izpremeniti angleško trgovsko zunanjo politiko v tem smislu, da se opusti mančestersko šolo in se prilagodi protekcionizmu v trgovini.

Naša trgovska politika protekcionizma ne sme vsebovati prohibicij. Njen cilj mora biti dvojen: da nam zaščiti gotovo našo industrijo v razvitku, ki je v tesni zvezi z našo agrarno produkcijo ali z obrambo naše države.

Pri sklepanju naših novih trgovskih pogodb moramo v prvi vrsti posvetiti svojo pozornost zavarovanju tranzita za naše agrarne proizvode: za našo pšenico, moko, vino itd. Posebno pozornost moramo posvetiti izvozu vina.

Danes se splošno opaža splošna vinska kriza, posebno pri nas. Pri nas pridelamo na leto okoli 4 milijone hektolitrov vina, dočim ga porabimo doma k večjemu 1 milijon hektolitrov. Preostaja nam torej okoli 3 milijone hektolitrov. Ako govorimo o izvozu vina, moramo vpoštevati, da se je za časa avstro-ogrsko države največ našega vina prodalo na Dunaj, v Pešto in Prago. Mi teh tržišč nimamo, imamo pa konkurenco francoskih in italijanskih vin.

Po kvaliteti naša vina zaostajajo. Hotel sem omiliti vinsko krizo s tem, da sem v sporazumu s prometnim ministrom priznal izvozu 50% popust. Popust se nanaša na prevozne pristojbine itd. Da bi naša vinska industrija mogla uspešno izkoristiti ta popust, mora tudi kvalitativno izboljšati svoj pridelek.

Na seji ministrskega sveta smo tekom razgovora obravnavali v glavnem le temeljne principe naše zunanje trgovske politike. Ob tej priliki se je ponovno poudarjalo mojo izjavo, ki sem jo podal ob nastopu na ta položaj, da se ne moremo in ne smemo braniti tujega kapitala. Mi nimamo domačega kapitala za razvoj naše industrije, potrebujemo torej inozemski kapital in moramo pospeševati njegovo investicijo v tuzemstvu, vendar pa le pod po-

gojem, da ta kapital služi v prvi vrsti interesom naše države.

Na seji ministrskega sveta se je ugotovilo, da obstoje nekatere vrste industrije in obrtništva, v katerih nimamo zadosti strokovno izobraženih delavcev. Spričo tega dejstva moramo skrbeti, da se potem inozemskih delavcev v najmanj mogočem številu izobrazi naš obrtniški naraščaj.

Ta glavna načela izdela v podrobnem komitetu ministrov in jih ponovno predloži ministrskemu svetu. Na ta način dobimo trajno širšo osnovo za zunanjo politiko, kakor leta 1903, ko smo si ustvarili za daljšo dobo let smernice trgovske politike, ki je imela jako ugodne uspehe.

0 naslovih na pošiljkah.

Ne bo brez koristi, ako se ustavimo na kratko pri označenem predmetu ter ga nekoliko premostimo, saj zavisi usoda vsake pošiljke razen od prometnih razmer prav zelo tudi od načina, kako je napravljen naslov na pošiljki sami. Mnogokrat leži krivda nedospelosti ali pa zgrešenosti cilja pošiljke povsem v neočenošni naslova in ima od tega škodo v prvi vrsti odpošiljatelj, ker po členu 12. pravilnika za pošto službo ni odgovorna pošta za posledice, ki nastanejo radi napačnega ali nezadostnega naslova.

Poštni pravilnik predpisuje n. pr., da mora biti naslov vsake pošiljke čisto in razločno napisan, tiskan ali na drug mehaničen način napravljen in mora imeti vse podatke, ki so potrebni, da se more pošiljka hitro, zanesljivo in brez kakih ovir odpraviti v naslovni kraj in dostaviti naslovljencu.

Naslov na pošiljkah v notranjem prometu je lahko napisan s cirilico ali z latinico. Dovoljeno je napisati naslov tudi z drugačnimi črkami, toda poleg mora biti naslov tudi v cirilici ali latinici. Na pošiljkah za inozemstvo mora biti naslov napisan z latinico.

V našem ožjem prometu ne pride pisava naslova s cirilico posebno do veljave. Vsekakor pa je potreba pri rabi cirilice zelo čiste in razločne pisave, ker trpi drugače jasnost naslova, ki dá mnogokrat povod pogrškom.

Naslovni kraj se mora napisati na naslovno stran pošiljke v spodnji desni kot z velikimi, razločnimi črkami, s polnim imenom brez okrajševanja. Poglavitne važnosti je točna navedba zadnje pošte, ako ni v naslovnem kraju poštnege urada. Pri takih krajih, katerih je v državi več z istim ali podobnim imenom, je treba pripisati tudi županijo, okrožje, srez ali okraj. Na pošiljkah za inozemstvo pa je vedno označiti tudi državo.

Brzjavni naslovi se morajo pa še posebno previdno sestavljati. Dostikrat odpošiljatelj zagreši neuspešnost brzjavke s tem, da ne napiše, kakor zahteva brzjavni pravilnik, naslovni kraj kot zadnjo besedo naslova, ampak ga stavi pred ali pa med naslovne besede. Jako nevarno je to ravnanje pri naslovih na hotele s krajevnimi imeni, n. pr. ako se odda brzjavko pod naslovom: N. N. hotel Beograd Subotica, smatra se, temeljem gornjega pravila, da je ta brzjavka namenjena za Subotico — pravilno —. Ako pa se zamenja vrstni red in se napiše: N. N. Subotica hotel Beograd — je nevarnost pogrška takoj podana, ker se pri

brzjavljenu lahko smatra Beograd za naslovni kraj — ono pa nepravilno. Ravno ista je, kadar nastopi slučaj, da se rabijo krajevna imena, ki so slična priimkom, ali pa pri katerih je dvomljivo, za katero naslovno postajo pravzaprav velja brzjavka, n. pr. N. N. Cuprija Bogojevo. Ta brzjavka se bo oddala pravilno v Bogojevo — Bačka. Ako pa napiše predajatelj naslov naslednje: N. N. Bogojevo Cuprija — bo šla nepravilno v Cuprijo (Srbija), ker je tam tudi brzjavna postaja.

Danes, ko razen imenika poštnih, telegrafskih in telefonskih uradov, katerega bi moral uporabljati pač vsakdo, ki ima količkanje korespondence in ki se ga nabavi potom ekonomata direktije pošte in telegrafa v Ljubljani ter nimamo še bolj obsežnih podrobnih imenikov, je v prvi vrsti merodajen predajatelj pošiljke za sestavo naslova. Tu gotovo nastajajo prav mnogokrat težkoče pri naslovnih krajih za vzhodne in južne dele naše države, ker nam za te primanjkuje detajlnih pripomočkov. Dostikrat se more v teh slučajih od pomoči s tem, da se zaneseno predloži s tako pošiljko tudi prvotni dopis, ako se ga ima, da se iz poštnega pečata ali pa sicer kakšne druge označbe posame podatke, na podlagi katerih se dá točneje določiti pravi naslovni kraj. Natančne krajevne podatke je včasih radi tega težko dobiti, ker so se nazivanja krajev prav dostikrat spremenila, kakor n. pr. v Vojvodini, kjer so imeli posamezni kraji že prvotno po dvoje ali celo po troje imen — madžarsko — nemško — in srbohrvatsko in so ev. pod našo upravo zadobili zopet nov naziv, n. pr. Föherceglak = Lak = Knežev, ali Belja = Belye = Bilje, ali Monošter = Pelmonošter = Beli Monastir i. dr.

Prav pogosto so tudi skrajšani brzjavni naslovi posameznih tvrdk povod, da se ne morejo brzjavke s takimi naslovi dostaviti radi tega, ker ti niso registrirani in jih potem poštni urad naslovnega kraja zavrne ter odjavi kakor nedostavljive. Vsak skrajšan brzjavni naslov mora biti registriran pri svojem dostavnem uradu, sicer navedba takih kratih poleg tvrke nima nobenega pomena, ampak zavede dopisovalce samo v zmotu, da rabijo kratice, za katero pa ni nobene uporabe.

Sladkorni trg.

Praško poročilo od 1. novembra pripoveduje, da je deževno vreme zadnjega oktoberskega tedna v Srednji in Zahodni Evropi na peso slabo vplivalo. Zlasti v Franciji so tožili nad zastojem dovoza in prenehanjem kampanje. V Češkoslovaški dež kampanji sicer ni škodoval, pač pa je slabo vplival na kvaliteto pese. Ta nima sicer fiste sladkorne vsebine, kakor jo je imela v izvršnih letih, zato se je pa relativni pridelek na hektar zelo pomnožil. Kar še ni pese zunaj, in to je 5 do 10 milijonov meterskih stofov, jo pustijo kmetje v zemlji, da bo vsaj pri teh 10 do 15% pridelka kvaliteta izborna.

Sploh je pa položaj na sladkornem trgu zelo negotov. Te dni smo na meji dveh kampanjskih let. V Ameriki je ta meja še v decembru, ko se začne pridelek cukrovega trsa. Prehodna doba so pa oni tedni, ko se začne tako v Evropi kakor v Zedinjenih državah nabiranje pese. Poseben znak letošnje prehodne dobe je majhna vidna in nevidna zaloga; poznavalci tega činitelja ne precenjujejo. Spekulacija je delala s pomanjkanjem efektivnega sladkorja. Newyorški trg je zmeraj zelo spremenljiv in sliši v istem času najrazličnejša mnenja. Od 6. do 20. oktobra so pripeljali v pristanišča Unije nenavadno velike množine sladkorja, tako s Kube kakor s Portorica in Južne Amerike. Ta zadnji dovoz, ki šel poleti skoraj izključno v dobro plačujočo Anglijo, je trg presenetil. In ker je obenem povpraševanje po surovem sladkorju

Taki slučaj se posebno radi ponavljajo v prometu z inozemstvom in dajejo povod nepotrebnim popravkom s plačanimi službenimi noticami — torej: zamuda in stroški. Kdor ima skrajšani brzjavni naslov poleg polnega imena svoje tvrde, mora paziti na to, da je naslov registriran in pristojbina (letnih 200 Din) pravilno vplačana, ker drugače mu je kratka samo v kvaro.

Dosti preglatvice tvorijo naslovi dostavnim organom pri pošilkah za večja mesta. Pravilnik točno predpisuje, da je za vsak večji kraj treba označiti ulico, hišno številko, če je le mogoče, tudi nadstropje in številko vrat. V spomin bi poklical tu samo postopanje Dunajske poštne uprave, katere principijelno zavrača vsako pismo, kakor tudi druge pošiljke, pri katerih ni točno zabelježen okraj, ulica in hišna številka. Isto velja pri nas v polni meri za večja mesta, posebno Beograd, dalje pa tudi za Zagreb in Ljubljano. Ta mesta rastejo, nastajajo nova podjetja, trgovine, družbe, nebroj uradov, ki radi pomanjkanja prostora ne morejo biti celotno združeni v enem poslopiju, vse to zahteva točnega naslova, da jih pošiljke ne zgrešijo. Tudi v Ljubljani ne poznamo več »Kravje doline«, »Forštata«, »Blatne vasi«, »Na Poljanah« itd., ta nazivanja so zapadla zgodovini in mlada generacija jih ne pozna, za to imamo sedaj ulice in številke.

Trgovine in podjetja naj bi imela povsod pri vhodih tablice s točnim naslovom, kje stanuje lastnik, da se mu morejo brzjavke in ekspresne pošiljke, kadar so prostori za tvorjeni, tudi na dom dostavljati.

Ako pripomnimo, da se piše naslov s črnilom, pri priporočenih pošilkah, navadnih paketih in spremnicah tudi s finim svinčnikom na pomočenem papirju, s svinčnikom pa le izjemoma na navadnih pisemskih pošilkah (pisma, dopisnice, fiskovine, vzorci), tedaj smo v slisnjenih besedah označili glavna določila, proti katerim se vkljub njihovi popularnosti vsestransko greši — menda ravno radi tega — in kateri pogreški imajo lahko neprijetne posledice za odpošiljatelja, kakor za prejemnika na eni strani, na drugi pa otežkočeno delo za urade in oblasti.

• • •

prenehalo, so cene padle v tem-le razmerju: od 7.666 na 7.28 in od 5.25 na 4.87, torej za 5 do 7%. Angleški trg je obratoval pod vplivom evropskih razmer, ki so mu narekovale čakanje. Angleška trgovina se s sladkorjem ni prav nič preskrbela; pravijo, da bo po dovozu s celine sladkor cenejši. Kupili so le za najnujnejšo potrebo. Nemiri v Hamburgu so prisilili Angleže k še večji opreznosti, ker so v tem slučaju naročeni transporti v nevarnosti.

Znana newyorška statista Willet in Gray sta prejšnji teden izdala prvo cenitev svetovnega pridelka. Naračunila sta 19.146.000 ton, lani jih je bilo 17.863.000, za 7 odstotkov manj od letošnjega prirastka, ki znaša 1.283.000 ton; pride na Evropo 797.000 — nad 6%, 158.000 ton na severoameriški pesni sladkor, 230.000 ton na severoameriški trsni sladkor, 70.000 na Južno Ameriko, 28.000 pa na druge dežele.

V Evropi ceni navadno tvrda F. O. Licht v Magdeburgu na Nemškem. Tam okoli je največ nemških rafinerij. Ta je naračunila nekaj več, in Čehi tej cenitvi oporekajo. Vzroke lahko razumemo. Kako je včasih s takimi cenitvami in v koliko so zanesljive, pové ta-le slučaj: Začetkom leta 1922 je imela Kuba še milijon ton stare zaloge; vsemogočne rafinerije so zahtevale, naj bo cenitev novega kubanskega pridelka kolikor mogoče nizka, sicer bo nastala velikanska katastrofa — za rafinerije namreč. In res so naračunili 3.000.000 ton, dočim jih je bilo

v resnici 4.000.000. Naši bralci se bodo morebiti še spomnili, ko smo govorili nekoč o bojkotu ameriških gospodinj glede uporabe cukra. Časopisi so poročali, koliko je blaga prikrita, gospodinjje so zahtevale nižje cene in ker jih niso takoj doslegle, so nakup sladkorja ustavile. Sicer je bilo to malenkostno, vendar je pa vlada stvar vzela resno, je potegnila z občinstvom in rafinerije so podlegle.

Na Češkem so dobili kmetje za prodani sladkor velikanske svote; to jih bo podžgalo in bodo prihodnje leto s sladkorno peso pokrili še več sveta, kakor so ga pa že.

O Jugoslaviji in njenem pridelku sladkorja bomo pa poročali v posebnem članku.

M. Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

V Beogradu obstoja ena tovarna pletenega blaga, in sicer ima Ječmenica svojo predilnico za volno, o čemer bo govora pri pletarskih izdelkih.

V Danilovem gradu v Črni gori je zgradila država tovarno za blago in vložila vanjo 80.000 perperjev. Med vojno je bila ta tovarna uničena, stavba se je porabila za šolo.

V Kubi se nahaja tovarna blaga Franja Brandekerja, ki ima predilne stroje s tremi pari česalnih strojev in tremi selfaktorji s po 150 vreteni z 20 razboji. Izdeluje šale in razno blago.

V Novem Sadu obstoja tovarna volnenih in bombaževih tkanin bratov Stanković. V tovarni je zaposlenih 30 delavcev, ki izdelujejo predivo za trikotarje, preproge, tkanine, sukno, šajak, volneno blago in platno v različnih merah. Izdela lahko letno 5000 kg preje, 10.000 mesukna, 10.000 m blaga za obleke, 20.000 m platna in 5000 kosov odevi. Ima sledeče inštalacije: stroj za češljanje volne, stroj za vlačenje in predenje, selfaktor s 60 vreteni, za tkanje (dva razboja za volno in 8 za platno, stroj za likanje blaga, elektromotor, parni kotel in inštalacijo za sušenje volne in izdelkov.

V Velikem Bečkereku je tovarna za predelavo volne d. d., ki izdeluje volnene tkanine, pletarske izdelke in smirenske preproge. Ima sledeče stroje: Wolfov parni stroj za 50 konjskih sil, 2 selfaktorja, 360 vreten, 2 sortimenta kardov, 1 snovalko, 6 razbojev, 1 stroj za vezanje, 1 stroj za kopspe, 2 stroja za navijanje, 1 valjarno, 1 pralni stroj, 1 likalni stroj, 2 centrifuge in 4 razboje za preproge ter zaposluje 26 delavcev.

V Senti obstoja »Senčansko industrijsko udruženje za predelavo volne«, ki izdeluje prejo. Ima parni stroj s 6 konjskimi silami, dva stroja za cupanje volne po 50 cm in po 80 cm širine, stroj za izdelovanje trakov in dva stroja za predenje — selfaktorje in 6 pomožnih strojev, kakor vitel, motovilo in druge. Izdela dnevno 70 do 80 kg preje.

V Somboru ima Viljem Klein in drug predilnico za volno, kjer se sprede letno 20.000 kg volne.

V Apatinu ima g. Schäfer manjšo predilnico za volno. — V Sibeniku v Dalmaciji obstoja I. dalmatinska tovarna preje in tkanja Paško Rora in drug. Tovarna ima predilnico grebenane volne s 400 vreteni, 7 razboji in 30 ljudmi. Ona je v stanju predelati letno okrog 20.000 odevi in 40.000 metrov čoje (domačega platna) za vojaštvo ali pa 50.000 metrov raznovrstnega blaga. Uporablja lepo volno z otoka Paga in ostalih naših otokov.

V Sarajevu je tovarna Muhameda Uličinca Baščanševića, ki ima en sortiment česalnih strojev, en selfaktor, dva mehanična razboja, pet ročnih razbojev, dve stopi, barvarno in stroj za likanje. Izdelujejo šajak, sukno in ševiof.

V Banjaluki obstoja tovarna za sukno z 240 vreteni, selfaktorji, šestimi razboji, dvema valjalnicama,

ima stroje za cupanje in striženje volne, kalander, za pranje in klejanje blaga. Tovarna je pripadala trapistom in jo je upravljali trapisti, ki se je bil izučil v nekem trapistovskem samostanu na Holandskem. Izdelujejo lepe vrste blaga.

V Varaždinu se snuje tovarna za sukno s češkim kapitalom, tekstilna industrija itd.

V Karlovcu se zida nova tovarna za volno.

V Zagorju montira g. Milan Prpič v nekem gradu tovarno volnenih tkanin, pravilneje povedano, presekuje tja neko češko tovarno.

V Osijeku se nahajajo: 1. Josip Gloser, mala predilnica z 200 vreteni z dvema strojema za razčesavanje volne in enim strojem za česanje; zaposluje 8 delavcev in izdelava letno 15.000 kg preje. — 2. Martin Gloser ima selfaktor s 60 vreteni. — Predilnice imajo: 1. Jakob Neigen v St. Palanki, ki izdelava letno 1200 kg preje. — 2. Vendelin Hubert v Čericiu pri Nuštaru v Slavoniji 1500 kg preje. — 3. Gjorgje Wurm, nogavičar v Palanki sprede 1500 kg volnene preje. — 4. Mihajlo Mihel v Priglavici Sv. Ivanu sprede okrog 6000 kg preje. — 5. Sava Šijakov v Novem Sadu 2000 kg. — 6. Josip Hog-Zabali v Bački. — 7. Gjoka Poreški-Srbobran 1200 kg. — 8. Selinger in drug, Vukovar, ki obratuje s 6 delavci. — 9. Jurij Stevan v Parabuču itd. Vse te predilnice izdelujejo prejo za nogavice in trikotažo. (Dalje sledi.)

Trgovina.

Vse industrijske obrtne in trgovske tvrdke opozarja trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani, da stopi v veljavo z dnem 15. novembra 1923 nov zakon o izmenah in dopolnitvah v zakonu o takсах in pristojbinah, po katerem je kolkovati prošnje za izslavitev uvoznih in izvoznih polrdil, nadalje vsedočb o izvoru, potrdil o protokolaciji itd. s kolkom za 5 Din (dosedaj le 3) ter potrdila sama pa s kolkom za 20 Din (dosedaj le 10 Din). Prosilci naj torej prilagajo pričenši s 15. novembrom 1923 s 5 Din kolkovanim prošnjam še 20 Din v kolkih za vsako potrdilo. Zbornična taksa za vsako potrdilo po 5 Din ostane še nadalje isla in jo je prilagati prošnjam v gotovini.

Naša trgovska bilanca. V milijonih dinarjev je znašal naš uvoz v letu 1919: 2982, v l. 1920: 3466, v l. 1921: 4122 in v l. 1922: 6442, izvoz pa v l. 1919: 687, v l. 1920: 1320, v l. 1921: 2461 in v l. 1922: 3619. Naša trgovska bilanca je bila torej pasivna v l. 1919 za 2295, v l. 1920 za 2146, v l. 1921 za 2461 in v l. 1922 za 3691. Ti podatki so ugotovljeni po carinski statistiki, ki pa ni zanesljiva, ker je pri uvozu všlela tudi vrednost reparacijskega blaga. Za leto 1923 se namerava sestaviti natančno trgovsko bilanco, ki bo vrednost reparacijskega blaga posebej izkazovala.

Seja mednarodne trgovske zbornice. Jesensko zasedanje sveta mednarodne trgovske zbornice se je vršilo pod predsedstvom ameriškega bankirja Bootha. Svet se je pečal z delovanjem trgovske zbornice do ženevske konference za ureditev carin in določil smernice nadaljnjega postopanja pri posameznih vladah za čimprejšnjo ratifikacijo in uveljavljanje ženevske konvencije in odstranitev težkoč, ki ovirajo svobodno izvrševanje mednarodne trgovine. Nadalje je svet razpravljal o zadržanju zbornice pri predložitvi konferenci za promet in tranzit in pri tem polrdil načela rimskega kongresa. Vprašanje, ki se tičejo morskega prometa, so bila podrobno obravnavana v pomorskem mednarodnem odboru. V tej sekciji so predložile delegacije posameznih držav kot navadna poročila o gospodarskem stanju svojih držav. Končno so se vršili zasebni razgovori med raznimi predstavniki svetovnega gospodarstva v svrhu ugotovitve dejanskega položaja z ozirom na reparacijski problem.

Čehoslovaška trgovska pogodba z Avstrijo. — Čehoslovaška in avstrijska vlada sta se dogovorili, da izmenjata svoje želje glede detajlov trgovske pogodbe začelkom decembra t. l. Pogajanja sama se vrše v prvi polovici januarja 1924.

Trgovska agencija kraljevine SHS se je ustanovila v Mianu. V svrhu vzpostavljanja in razvijanja trgovskih slikov med našo kraljevino in kraljevino Italijo je odobril minister Irgovine in industrije z rešenjem z dne 16. oktobra 1923 pod št. 6708 goriimenovano agencijo. Njen naslov je »Agence Commerciale du Royaume des Serbes, Croates et Slovènes«, Milano, Via Brera 5.

Trgovski stiki s Poljsko. Pri razpravljanju o proračunu zunanega ministrstva dne 13. t. m. je bil sprejet predlog, da se ima na Poljskem v Varšavi ustanoviti generalni konzulat, ker so postali trgovski stiki med obema državama zelo živahni.

Obrt.

Izenačenje obrtnih redov. Ministrstvo Irgovine in industrije je začelo zbirati material za načrt novega zakona o obrlih. Zakon naj bi veljal za celo državo, da se odpravi neenakomernosti, ki nastajajo vsled tega, da ima skoro vsaka pokrajina svoj obrtni red. Čim ministrstvo izdela načrt zakona, ga odpošlje na znanje vsem institucijam pridobitnih krogov, da se o njem izjavijo še predno se ga predloži v parlamentarno obravnavo.

Denarstvo.

Revizija bank. Ze več tednov krožijo po časopisju vesli, da namerava ministrstvo financ strožje nadzorovati denarne zavode in da se v bodoče noče več zadovoljevali edino le z nadzorstvom vladnih komisarijev. Očividno je namen ostrejšega nadzorstva edino ta, da se nudi prilika posameznim višjim funkcionarjem ob obče priznanih neugodnih prilikah državnih nameščencev s polovanji izboljšati gmojni položaj brez ozira na to, ali jim je usroj in poslovanje zavoda, katerega naj nadzorujejo, znano, odnosno ali so za poverjeni posel sposobni v taki meri, da so zmogni ga strokovnjaško izvršiti. Jasno je, da laki nadzorniki zbog pomanjkljive strokovne predizobrazbe iščejo po navadi dlako v jajcu, da vsaj z malenkostmi opravičijo eksistenčno pravico svoje funkcije. Denarni zavodi so ravno od strani lakih nadzornikov, ki nimajo zadostne strokovne predizobrazbe v nevarnosti, da jih izslavljajo neumestnim šikanam in globam. Nikakor nismo načelno proti nadzorstvu, smo pa mnenja, da za tako nadzorstvo zadostujejo že vladni komisariji. Še bolj čudno, pa se še nam zde poročila, da namerava vlada ob času izdatne redukcije državnih nameščencev ustanoviti nova mesta stalnih bančnih nadzornikov, dasi imamo že drugih javnih bremen več kot preveč. Manjka le še, da se prizna tem nadzornikom pravica do deleža na globah, katere se nalože zavodom, pa zavodi pri najtočnejšem in najreelnejšem poslovanju ne bodo sigurni, da se jim ne bodo zaradi nebišvenih malenkosti nalagale občutne globe.

Naraščanje bank na Ogrskem. — Tekom t. 1923 se je na Ogrskem ustanovilo 879 novih bank, od tega v drugi polovici oktobra 106.

Zlata pariteta srednjeevropskih držav. Avstrija: 1 zlata krona 14.400 pap. kron; Čehoslovaška: 1 zlata krona 6.83 pap. kron; Jugoslavija: 1 zlati dinar 13.5 pap. dinarjev; Poljska: 1 poljski goldinar 232 tisoč 500 poljskih pap. mark; Ogrska: 1 zlata krona 3700 pap. kron; Rumunija: 1 zlati lev 34 pap. levov; Italija: 1 zlata lira 4.32 pap. lir.

Naše inozemsko posojilo. Poloficijalna pogajanja naših vladnih zastopnikov za investicijsko državno posojilo z raznimi finančnimi skupinami v Švici, na Francoskem in Angleškem so po zamisljivih poročilih brezuspešno potekla, ker so inozemci hoteli vezati posojilo na razne koncesije, katerih naša vlada ni mogla dovoliti.

Celoletni proračun sovjetske Rusije. Finančni minister Sokolnikov je izjavil, da bo 1. decembra predložen prvkrat proračun za leto, mesto proračunov za tri in štiri mesece. Proračun za leto 1923 in 1924 znasa 1750 milijonov zlatih rubljev, medtem, ko je znašal proračun prejšnjega leta 1250 milijonov. Dve tretjini stroškov bosta krili z dohodki; tretji del pa s krediti in samo v neznačni meri z emisijo. Ruski papirnati denar se bo razbil kot drobiž. Sovjetske devize bodo nadomeščene z zakladnimi priznanicami in s srebrno veljavo.

Davki.

Vprašanje davkov v Sloveniji. Na svojih zadnjih posvetovanjih je Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo soglasno sklenila opozoriti finančni odbor Narodne skupščine, narodne poslanca in finančno upravo na občutnost davčnih bremen v Sloveniji. Davčna obremenitev je bila že pred uveljavljenjem izrednih davčnih pribitkov preobčutna, kar dokazuje dejstvo, da je Slovenija glasom uradne statistike od preliminiranih 44 milijonov dinarjev direktnih davkov v letu 11 mesecev plačala nad 80 milijonov dinarjev, do čim ni niti ena pokrajina v lakem obsegu prekoračila proračuna. Obremenitve ne postruje le prenizek davčni minimum za dohodnino in dohodninska lestvica, ki ne vsreza razvrednotitvi denarja izza leta 1914, ampak poleg drugih okolnosti v prvi vrsti izredni davčni pribitek, katerega se namerava pobirati tudi za leto 1924. Povdarjalo se je, da je v interesu izenačenja davčne obremenitve po posameznih pokrajinah naše države ublažitev davčne zakonodaje v Sloveniji v smislu predlogov zbornice, katere je stavila preko finančne delegacije v Ljubljani ministrstvu financ. Omilitel davčnih bremen je neodložljiva, da se prepreči velika nevarnost, ki preti Sloveniji zaradi izterjavanja davkov, ki niso v skladu s plačilno zmoglostjo davkoplačevalcev.

Izterjavanje davkov v Mariboru. — V nedeljo, dne 11. t. m. je priredilo Slovensko obrtniško društvo v Mariboru dobro obiskan informativen sestanek obrtnikov, ki se je pečal z izterjavanjem davkov v Mariboru. Mariborski davčni urad ni celo leto razpošiljal opozoritvenih položnic, ampak jih razpošilja šele v zadnjem času. Naravno so davčni zaostanki dosegli naravnost ogromne zneske, katerih posamezniki kljub najboljši volji ne morejo naenkrat poravnati. Na shodu se je poudarjalo in od strani nekaterih članov davčnih komisij tudi dokazalo na konkretnih primerih, da ocene dohodkov v splošnem usrežajo dejanskim razmeram, ampak da ustvarja občutnost davčnih bremen v prvi vrsti naša davčna zakonodaja. Posebno občutna je dohodnina, ki dosega spričo razvrednotitve denarja že pri zneskih, ki značijo za sedanje razmere komaj eksistenčni minimum, v zvezi z invalidskim davkom in 30% poviškom 15 do 20% davčno obremenitev. Občutno obremenitev povzroča tudi davek na poslovni promet osobito za male obrtnike, ker davčno oblastvo pojem preteznega sodelovanja kapitala očividno preozkrošeno razlaga in predpisuje davek na poslovni promet tudi obrtnikom, pri katerih so dani vsi pogoji za oprostitve. Sestanek je spretno vodil predsednik g. Novak, o ostroši davčne zakonodaje je poročal g. Žagar, debate pa so se udeležili med drugimi gg. Džamonja in Glaser. Na predlog predsednika g. Novaka se je sklenilo naprositi finančno upravo, da blagoholno obravnava prošnje za odplačevanje davčnih zaostankov v obroklih in opozoriti narodne poslance na nujno potrebo, da se davčna zakonodaja v Sloveniji ublaži. Na koncu sestanka je poročal g. Novak o občutnosti socialnih dajatev za delavstvo in o nerednostih pri izplačilu bolniških prispevkov, katere dobivajo posamezni delavci šele po nekaterih tednih. Navzoči so z odobravanjem vzeli na znanje zagotovilo g. predsednika, da hoče društvo posvetili poslovanju okrogne urada za zavarovanje delavcev posebno pozornost in vse potrebno ukrenili, da se odpravijo nerednosti, ki se v zadnjem času vedno pogostje pojavljajo.

Pisarniško pohoštvo THE REX CO., LJUBLJANA.

Promet.

Prizivno postopanje v železniških zadevah v Avstriji. Vrhovna obratna uprava zveznih železnic je prešla v zadnjem času na generalno ravnanje zveznih železnic. Vsled tega se morajo v bodoče naslavljalati pritožbe glede vozni in prevoznih pristojbin, glede odškodnin za izgubljeno ali pokvarjeno blago itd. edino na generalno ravna-

teljsvo. Na zvezno ministrstvo za Irgovino in obrl se naslavljaajo le pritožbe, za katerih resitev je potrebno posredovanje nadzornega oblastva.

Zvišanje železniških tarifov na Ogrskem. Državna železnica je v družbi z drugimi železnicami izza dne 1. novembra t. l. povišala blagovne tarife za 10 — 50%, manipulacijske pristojbine (tehniko, ležarino itd.) pa za 50 do 100%.

Ureditel promela v zasedenih pokrajinah Nemčije. Dopisnik »Journala« poroča iz Düsseldorfa, da je predstavnik nemškega prometnega ministrstva v soboto popoldne podpisal sporazum, ki urejuje obratovanje železnic v Poruhrju in Porenju. Glasom sporazuma je Nemčija dolžna dali francosko-belgijski železniški režiji na razpolago vse vrednosti in lokomotive, ki so potrebne, da se vzpostavi v popoln obral vsa industrija poruhrske kolline.

Prometne omejitve. 1. Sprejemanje pošiljk lesa na naslov »Lagerhäuser der ungarischen Eskompte und Wechselbank« za postajo Budapest Ferenczvaros je zopet dovoljeno. — 2. Prometne omejitve za postajo Budapest Lipotvaros, Ludas in Obuda, razglašene v brzojavki štev. 2521, v točkah 1, 2, 3 in 4 dne 25. novembra t. l. in z brzojavko štev. 819 dne 8. novembra t. l. so razveljavljene.

Izvoz in uvoz.

Nova določila za izvoznike. »Službene Novine« prinašajo sledeča določila glede izvoznikov: Po poročilih, ki jih je dobilo ministrstvo poljedelstva in vod od vlad onih držav, kamor izvažamo živino, so se v zadnjem času pomnožili slučaji konstatacije nalezljivih živinskih bolezni smrkvosti, parakeljinice in svinjske kuge. Zato preli nevarnost, da nam prizadele države, kjer se stovarja naša bolna živina, uvoz ne samo omeje, nego sploh zabranijo. Nujna potreba je, da se točno in brezobzirno izvršujejo vsi veterinarsko-policijski predpisi, ki jih določa zakon o zaščiti pred živinsko kugo. Zlasti je treba upoštevati te-le odredbe: 1.) za izvoz namenjena živina mora biti popolnoma zdrava; 2.) daje ta živina iz občine, kjer ni in tekom zadnjih 40 dni ni bilo nobene živinske bolezni, ki podleži obvezni prijavi in ki se prenaša na vrsto živine, za katero se izdaja živinski list. Tudi v sosednjih občinah ne sme biti ta čas in tekom zadnjih 40 dni nobene živinske bolezni; 3.) živino mora na postajah ali v pristanišču, predno se naloži, natančno pregledati veterinar, ki mora strogo pregledati tudi živinske liste, če so popolnoma v redu; 4.) živina se mora nalagati samo v čiste in desinficirane vagone, kar velja tudi za deske, po katerih gre v vagone; 5.) pri nalaganju se mora označiti kraj, kamor se živina pošilja, da veterinar to pripiše listu. Med vožnjo do določenega mesta se ne sme nalagati druga živina, niti ista prelovoriti v druge vagone, izvzemši, če se je vagon med poljo pokvaril; 6.) pri prevozu živine iz države v inozemstvo se ne more niti na obmejni postaji spreminjati kraj, kamor je namenjena, nego ako je ugotovljeno, da je živina zdrava in s pravilnim potnim listom, se mora poslati lja, kamor je bila določena na prvi postaji. Na obmejni postaji se lahko izlovari samo radi veterinarskega pregleda, prehrane ali po potrebi, ne sme se pa odganjati izven okroga železniške postaje. V slučaju, če se živino goni iz tega kroga in se hoče pozneje znova naložiti za izvoz v inozemstvo, se lahko izvaža samo s potnim listom dolične občine, kjer je bila ponovno natoovorjena in sicer samo pod pogojem, da v tej in sosednjih občinah ni in tekom zadnjih 40 dni ni bilo nobene živinske bolezni; 7.) na živinskih sejmih se mora pregled prigane živine vršiti strogo. Kupljeno klavno in za prodajo namenjeno živino mora pregledati veterinar, ki je določen za službo na sejmju. Odgon s sejma sme dovoliti samo v slučaju, če je živina popolnoma zdrava in preskrbljena s pravilnim listom, kar mora označiti na zadnjem živinskem listu; 8.) prodajna in klavna živina se sme goniti samo po javnih potih in se mora vsak peli dan podvreči veterinarskemu pregledu doličnega kraja, kjer se ta čas nahaja. O pregledu mora veterinar zabeležiti za devno pripombo v zadnjem živinskem

listu; 8.) vse priprave za nakladanje živine morajo biti vedno čiste in po potrebi desinficirane. Poleg tega se zahteva, da so živinski listi pravilni. Napisani morajo biti razločno. Pri živinskih listih za izvoz morajo biti isti preskrbljeni s predpisanim prevodom, ki ga preskrbe veterinarji doličnih postaj, kjer je bila živina naložena. Za pravilno izvrševanje teh odredb so odgovorni lastniki živine in veterinarji, ki opravljajo zadevno službo, dalje organi, ki izdajajo živinske liste in policijske oblasti, v čijih kompetenco spada nadzor nad izvrševanjem zakona o živinskih boleznih.

ITO ZOBNA PASTA odstranjuje neprijeten duh iz ust.

Iz naših organizacij. Gremij Irgovcev v Ribnici naznanja, da je njegova članica, gospa Franja Picek, posestnica in Irgovka z mešanim blagom, v nedeljo, 11. t. m. po daljši mukopolni bolezni preminula. Pogreb pokojne se je vršil v torek, dne 13. t. m. Gremij izraža svoje sožalje in jo priporoča v blag spomin.

Razno.

Poincaré o pomenu entente. V intervjuju s pariškim dopisnikom Daily Telegrapha, je izjavil Poincaré, da je bila ententa in tudi oslane ključ evropske krize. Brez nje je vsaka rešitev mednarodnih problemov nemogoča. Jaz sem popolnoma uverjen o potrebi entente in hočem biti napram zaveznikom Francije koncilijanten vendar pa moram upoštevati versaillesko mirovno pogodbo in se ozirati na interese svoje dežele. Glede zasedbe Poruhrja se je Poincaré izrazil sledeče: Francija je šla v Poruhrje v popolni zavesti svoje pravice in na podlagi pogodb ter potem, ko je reparacijska komisija ugotovila neizpolnjevanje obveznosti od strani Nemčije. Pri tem podjelju je Francija postopala v sporazumu z Belgijo in Italijo in ni niti za trenutek gledala samo na svoje lastne interese brez ozira na interese svojih zaveznikov. Ceravno je zmaga nad onimi, ki so uradoma podžigali k pasivnemu odporu popolna, se nismo nikdar hoteli s temi okoliščinami okoristiti na račun svojih zaveznikov.

Vprašanje ameriških izseljencev. S poslednjimi prihodi, ki so bili verificirani iz raznih držav, ni bila dovoljena kvota samo dosežena, marveč je prišlo 3000 oseb preveč. Usoda teh izseljencev je negotova, kajli odposlani bodo v svojo domovino. Časopisje pri tem ostro kritizira in pravi da bi bilo pri tem potrebno sodelovanje vseh držav, kajli tako Irgijo samo revni izseljenci, ki niso sami ničesar zakrivali.

Državna kmetijska šola na Ormu. Letni tečaj grmske kmetijske šole se je zaključil dne 31. oktobra z dobrim uspehom. Ta tečaj je dovršilo 12 učencev in 6 vajencev. Od učencev sta 2 prejela spričevalo I. vrste in 10 učencev spričevalo II. vrste. Novoupeljano jubilejno diplomo je v tem tečaju prejel učenec Martin Jerele iz Osrečja pri Šmarjeti na Dolenjskem. — Novo šolsko leto se je pričelo s šolsko mašo in z nagovorom ravnatelja na učence dne 5. novembra t. l. V zavod je vstopilo skupaj 52 učencev, od tega 14 v letno šolo, 20 v prvi tečaj in 18 v drugi tečaj zimske šole. Po narodnosti so vsi učenci Slovenci in sicer je 14 Dolenjcev, 13 Gorenjcev, 5 Notranjcev, 9 Štajercev, 9 Primorcev in Notranjcev iz italijanskega ozemlja ter 2 Korošca. Starost učencev je 15 do 23 let, predizobrazba največ ljudska šola, le 2 imata 2 razreda srednje šole, 2 sta dovršila že druge kmetijske šole, 6 pa letni tečaj grmske šole.

Naši odnošaji z Rusijo. Kralka, zelo značilna razprava se je razvila pri proračunski debati dne 13. t. m. tudi o obnovitvi diplomatičnih odnošajev s sovjetsko Rusijo. Člani opozicije, zlasti demokralje, so navajali tehne in utemeljene razloge, da naša kraljevina stopi zopet v diplomatične in prijateljske stike z Rusijo. Zunanji minister je kratko izjavil, da se že deluje za obnovo diplomatičnih stikov, a do sedaj še ni pozitivnih rezultatov. Priznal je

nujnost in potrebnost dobrih diplomatičnih zvez s sovjetsko Rusijo. Razvila se je tudi krakla debata o ruskih beguncih, za katere plačuje naša država milijonske zneske.

Produkcija tobaka. V naši državi se je pridelalo po posameznih pokrajinah naslednje množine tobaka: Severna Srbija na 1597 ha 9480 q; Južna Srbija na 4483 ha 43.317 q; Hrvaška in Slavonija na 318 ha 1085 q; Bosna in Hercegovina na 3125 ha 22.650 q; Vojvodina na 2452 ha 15.118 q; Slovenija na 36 ha 280 q; Dalmacija na 568 ha 6940 q in Crna gora na 162 ha 316 q.

Projekt zakona za izrabo vodnih sil. »Privredni Pregled« objavlja v štev. 37 z dne 11. t. m. načrt zakona za izrabo vodnih sil v smislu čl. 117. naše ustave, katerega je izdelalo ministrstvo poljoprivrede in vod. Interesenti se opozarjajo na ta načrt, da pravočasno zavzamejo v interesu našega narodnega gospodarstva svoje stališče.

Za zblizanje med Francijo in Rusijo. Predstavnik francoskih ministrskih krogov gosp. Delagrang se je te dni vrnil iz Rusije, kjer je proučeval gospodarski položaj sovjetske Rusije. Izjavlja, da je prepričan, da je njegovo potovanje imelo dobre uspehe. Francija bo še pred volitvami zastopana v Moskvi.

Plavži v Prijedoru. Po poročilih hrvaških listov se poteguje Stinnes v družbi nekaterih ameriških finančnih skupin za koncesijo plavžev v Prijedoru. Ustanovitev plavžev je za našo državo velikega pomena, ker je od njih odvisna racionalna izraba našega najizdatnejšega rudnika železne rude v Ljubiji. Investicijski stroški za plavže so baje proračunjeni na 25 milijonov dolarjev.

Divjačine v Sloveniji se je leta 1922 usretilo: jelenov 34, srn 2292, divjih koz 350, zajcev 15.522, divjih petelinov 189, ruševcev 59, fazanov 646, jerebic 3196, prepelic 1505, medvedov 5, volkov 5, divjih prešičev 12, jazbecov 353, lisic 1949, kun 236, jastrebov 2213, vider 40, veric 3497, orla 2, sov 200, vran in srak 15.200.

Uvoz premoga v Avstrijo. V mesecu avgustu t. l. je Avstrija producirala 246.713 ton premoga in razun 392 ton, katere je izvozila v inozemstvo, porabila celotno množino doma in je za kritje nujne potrebe še uvozila iz inozemstva 475.875 ton. V Avstrijo se uvažja po večini premog iz Poljske Šlezije, iz Češkoslovaške in iz revirjev Dombrova in Krakovo na Poljskem.

Žetev v Avstriji v l. 1923. Avstrija je v letu 1923 po uradnih podatkih pridelala 2.401.960 q pšenice, 3.791.080 q rži in 1.633.220 q ječmena. Zgodnjega krompirja je pridelala 727.040 q. Na ha se je pridelalo 12,5 q pšenice, 10,7 q rži, 12,1 q ječmena in 80,2 q krompirja, v letu 1922 pa na 1 ha le 10,9 q pšenice, 10,2 q rži in 62,9 q krompirja.

Omejitev izdelovanja špirta na Češkoslovaškem. Češkoslovaški finančno ministrstvo je odredilo, da se sme do zakonite ureditve izdelovanja špirta v periodi 1923-24 izdelati le 400.000 hl špirta, od tega 65,26% poljedelske in 34,74% obrtniške žganjarnice.

Tovarniški obrati v Avstriji. Po uradnih podatkih je imela Avstrija koncem leta 1922 v celi državi 7419 tovarniških obratov. Število obratov se je tekom leta 1922 zvišalo za 504. Prirastek se deli naslednje: 175 obratov za obdelovanje lesa, 78 obratov za izdelovanje strojev in predelovanje kovin, 72 obratov tekstilne industrije, 41 obratov živilske in 36 obratov kemične stroke.

Državna borza dela. Pri vseh »Državnih borzah dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo od 28. oktobra do 3. novembra 1923 dela 186 moških in 79 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 109 moških in 51 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 115. — Promet od 1. januarja do 3. novembra 1923 izkazuje 40.056 strank in sicer 18.256 delodajalcev in 21.800 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 11.875. — **Dela iščejo:** Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 2 vrtnarja, 1 kamnosek, 1 zlatar, 3 kleparji, 5 stavbenih ključavničarjev, 1 železostugar, 5 kovačev, 2 mehanika, 6 strojnih ključavničarjev, 1 avtomehaničar, 4 električarji, 12 mizarjev, 3 žagari, 4 kolarji, 2 sedlarja, 3 tlapiniki, 5 krojačev, 2 knjigovodja, 1 mlinar, 1 pek, 2 mesarja, 11 zidarjev, 1 pleskar, 1 tiskarski strojnik, 10 strojnikov in kurjačev, 5 trgovskih sodrnikov, 1 oskrbnik, 1 strojni tehnik, 3 knjigovodje, 1 kontorist-praktikant, 1 trgovski potnik, 3 skladiščniki, 20 pisarniških moči, 17 uradnih slug, vratarjev, čuvajev, 27 vajencev, 13 vajenk, 1 vzgojiteljica, 4 trgovske sodrničnice, 2 kontoristkinje, 1 restavracijska blagajničarka, 6 natakaric, 8 šivilij, 1 hišnica, 1 gospodinja, 8 delavk. — Pri Državni borzi dela v Mariboru: 2 gospodinj, 45 hlapcev, 18 viničarjev, 2 ekonom, 3 drvarji, 2 rudarja, 4 vrtnarji, 1 kamnosek, 1 orodni kovač, 8 podkovskih kovačev, 3 železolarji, 3 kleparji, 1 zlatar, 1 ključavničar za tehnične, 7 strojnih ključavničarjev, 3 mehaniki, 1 delovodja za kolarsko obrt, 5 mizarjev, 18 krojačev, 5 šivilij, 10 čevljarjev, 4 mlinarji, 7 pek, 8 mesarjev, 10 natakarjev, 6 natakaric, 5 hotelskih sobaric, 4 služkinje, kuharice za gostilno, 1 laborant, 4 zidarji, 6 slikarjev, 2 tesarja, 6 strojnikov, 1 slug, 1 knjigovodja, 5 kontoristk, 16 trgovskih sodrnikov, sodrnic, 109 tovarniških in pomožnih delavcev in delavk, 5 kočijažev, 9 hišnikov in hišnic, 30 pisarniških moči, 1 bolniška sestre, 20 vzgojiteljic, 20 vajencev in vajenk. — Pri Državni borzi dela v Ptuj: 2 ekonom, 1 šafar, 3 viničarji, 8 hlapcev, 2 rudarja, 1 lončar, 1 kovač, 1 klepar, 4 ključavničarji, 1 zlatar, 3 mizarji, 1 kolar, 2 sedlarja, 4 krojači, 1 čevljar, 1 klobučar, 1 knjigovodja, 2 mlinarja, 1 pek, 1 slaščičar, 1 mesar, 1 laborant, 1 strojnik, 1 kurjač, 1 sluga, 1 skladiščnik, 6 dninarjev, 1 paradni kočijaž, 1 voznik, 1 hišni hlapec, 1 pisarniška moč, 1 bolničar, 3 natakarice, 1 kuharica, 1 sobarica, 11 služkinj, 2 blagajničarki, 2 strojepiski, 2 kontoristkinje, 32 vajencev in vajenk. — **V delo se sprejmejo:** Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 9 rudarjev, 1 avtogenični varilec, 2 kotlarja, 2 starišja strojna ključavničarja, 1 mizar, 1 sedlar, 1 krojač, 1 ščetar, 10 čevljarjev, 1 čevljarji prerezovalec, 1 pleskar, 2 strojevodja, 2 Bagger-mojstra, 8 tesarjev, 1 majer, 1 nočni čuvaj, 18 vajencev, 1 vajenka, 1 natakarica, 1 sobarica, 2 služkinje, 2 kmečki dekl, 1 postrežnica. — Pri Državni borzi dela v Mariboru: 72 hlapcev in dekel, 2 gospodinj, 8 viničarjev, 15 drvarjev, 1 rudarski paznik, 96 rudarjev, 1 vrtnar, 2 nožarja, 1 podkovski kovač, 4 železostugarji, 2 ključavničarja za tehnične, 1

strojni ključavničar, 2 sodarja, 1 lesni strugar, 3 galeristi, 3 peki, 1 mlinar, 3 tesarji, 2 slugi, 21 vajencev, 25 kuharic, 48 služkinj, 2 sobarici, 2 vzgojiteljici, 2 varuški, 3 natakarice, 2 servirarji, 30 šivilij za perilo, 3 kontoristkinje, 10 tovarniških delavk, 30 vajenk za perilo. — Pri Državni borzi dela v Ptuj: 3 pristavi za posestvo, 5 viničarjev, 8 hlapcev, 4 rudarji, 1 vrtnar, 1 lončar, 2 mizarja, 1 kolar, 1 strugar, 30 pletarjev, 1 jermenar, 6 čevljarjev, 3 hišni hlapci, 5 kmečkih dekel, 5 kuharic, 1 gospodinja, 2 sobarici, 17 služkinj, 15 vajencev. — Pri Državni borzi dela v Murski Soboti: 2 hlapca, 2 služkinji, 1 krojaški pomočnik, 1 krojaški vajenec.

Tržna poročila.

Zagreška blagovna borza (13. t. m.) Pšenica: baška, blago 315. Turščica: baška, stara, Vukovar, blago 240. Oves: bosanski, rešetan, Prijedor, blago 220. Moka: baza »0«, Ada, blago 525. Tendencja nesnalna.

Zagreške cene. Divjačina: Srne (hrbel) po 50 Din kilo, prsa po 35 Din, ostali deli po 30 Din. Zajci po 50 do 90 Din. Divje race po 60 Din par. Zelenjava: Mesno vrtnarstvo je prodajalo zelje po 1 Din kilo, ohrovt po 1,25 Din in karfiole po 7 Din kilo. — Jajca, sveža, po 2 do 2,25 Din komad, vložena po 1,50 Din. — Poročina: Par pohancev 40 do 45 Din, par kokoši 100 do 140 Din, purice po 85 do 112 Din, purani po 120 do 150 Din komad. Domači zajci po 20 do 25 Din komad.

Cene kolonijalnemu blagu v Trstu so sledeče: sladkor kockah 2,80 lir, kristal 2,45 lir; kava: Rio 7, 5,80 lir, Rio 6, 6 lir, Rio 5, 6,30 lir, Rio 4, 6,60 lir, Rio 3, 6,80 lir, Santos sup. 7,10 lir, Santos prime 7,20 lir, Minas 6,60 do 7,10 lir, Guatemala 10,50 lir, Portorico 11 lir; riž ital. Glace splendor 1,80 lir; olje v sodčkih 5,30 lir.

Vinski trg. V Dalmaciji čakajo podražnja vina, zato pa drže sedaj zelo visoke cene, ki nikakor ne konvenirajo trgovcem. Prodajo ga le taki, ki nujno potrebujejo denar. Promet otežkuje tudi pomanjkanje gotovine, ki se jo občuli povsod, glavni producent vina pa ne pozna kreditov, marveč odda svoje blago izključno le za gotov denar. Kvaliteta je dobra, kvantiteta je za 30% večja od lanske. Bela vina so po 30 do 32,50 Din, črna po 35 Din. Odstotek alkohola znaša pri belem do 12, pri črnem do 13.

Dobava, prodaja.

Dobava olja za kurjenje. Pri oddenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 28. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 300 ton olja za kurjenje.

Dobava bakrene pločevine. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 28. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 3560 kg bakrene pločevine.

Dobava mesa. Dne 26. novembra t. l. se bodo vršile pri komandi vojnega okruha v Mariboru in pri komandi mesta v Slovenski Bistrici, dne 28. novembra t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani in pri komandi mesta v Ptuj ter dne 30. novembra t. l. pri komandi vojnega okru-

ga v Celju in pri komandi mesta v Dolnjem Dravogradu ofertalne licitacije glede dobave mesa za posamezne garnizije.

Dobava zabojev. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 24. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 2000 zabojev iz mehkega lesa.

Dobava dekstrina. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 24. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 6000 kg dekstrina.

Dobava firneža in sikaiva. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 24. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 2500 kg firneža in 200 kg sikaiva.

Predmetni oglas z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

A. VICEL

Maribor, Glavni trg 5

Trgovina s hišnimi potrebščinami, emailirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanaslo, kameninasto in stekleno robo.

Na debelo! Na drobno!

LIUBLJANA

SINON GREGORČICEVA ULICA 13

Telefon štev. 552

se priporoča

za naročila vseh v njeno stroko

spadajočih del.

Izvršitev točna in solidna!

Za jugoslovanski patent štev. 402 od 15. julija 1915 na

„Postupak za izradljanje metilovog hlorida iz methana“

se iščejo kupci ali pa odjemalci licence. — Cenjene ponudbe na: ing. Milan Suklje, patentni inženjer, Ljubljana, Rutarjeva ulica štev. 9.

Ivan Jelačin
Ljubljana

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe
Zaloga sveže
pražene kave
mletih dišav in
rudninske vode

Točna in solidna posrednica!

Zahtevajte cenik!

Zaloga KLAVIRJEV

in pianinov najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Höhl, Schweighofer, Stigl i. t. d. — Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ul. 5.

„JUGOEKSIM“

EKSPORT TRGOVSKA DRUŽBA IMPORT
VEKOSLAV PELC IN DRUGOVI
V LJUBLJANI, VEKOVA ULICA 8

Trgovina s špecerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki in izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manu-fakturo na debelo.

Trgovci Industriji oglašajte v „Trgovskem listu“!

J. BALOH

galanterija, drobnarije, papir,
pletarski izdelki

Na debelo in drobno

MARIBOR, Grajski trg 3

NA VELIKO IN MALO!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezeno, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

Josip PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporoča se:
Špecerijska in delikatesna
veletrgovina in na novo
urejena zajutrkovalnica

T. Mencinger

Ljubljana

Sv. Petra cesta štev. 43

na dvorišču, vhod tudi iz Komenskega
ulice

Pražarna za
kavo z električnim obratom